

Öncü İşçi

Devrimci
İşçi Partisi'nin merkezi
yayın organı
Gerçek gazetesinin
ücretsiz ekidir
Sayı: 11
Kasım 2015

İşçinin Programı

20. yüzyılın sonunda Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'da yaşanan çöküşler karşısında dünya çapında burjuvazi, kapitalizmin ebedi zaferini ilan etmişti. Oysa 21. yüzyılın daha başında kapitalizmin kendisi uçurumun eşiğine geldi. 2008 yılında başlamış olan dünya ekonomik krizi, kapitalizmin tarihindeki üçüncü büyük krizdir. 19. yüzyılın son çeyreğindeki Büyük Depresyon, kapitalizmin toptan yeniden yapılanmasıyla ve emperyalist aşamasına geçişiyle aşılmıştı. 20. yüzyılın ikinci çeyreğindeki Büyük Depresyon faşizmle, İkinci Dünya Savaşı'yla, ABD hegemonyasında yeni bir uluslararası sistemin kurulmasıyla aşıldı. Bugün içine girdiğimiz krizin çözümü için uluslararası sermaye yeniden büyük dönüşümlerin arayışı içine girmek zorundadır.

Sermayenin çıkarları açısından, ekonomik alanda işçi sınıfının ve bütün emekçilerin daha önceki dönemde büyük mücadelelerle elde etmiş olduğu kazanımların, mevzilerin, hakların sökülüp alınması gereklidir. Sermaye bir kez daha, insanlığın ezici çoğunluğunun hem yaşam olanaklarını tahrip etmeye, hem de onları yoksulluğun ve sefaletin içine itmeye mecburdur!

Kapitalizmin büyük krizleri aynı zamanda savaflara gebedir. Her kriz, sadece sermayeler arasında değil, başta emperyalist olanlar olmak üzere, devletler arasında da rekabeti keskinleştirir. Bugünkü büyük kriz için bu daha da geçerlidir, çünkü bu kriz, Sovyetler Birliği, Çin ve Doğu Avrupa'da kapitalizmin restorasyonu sürecinin kıskırttığı emperyalistler arası yeni bir paylaşım mücadelesinin ürünü olan "Sürekli Savaş" döneminin içine doğmuştur. Emperyalist kapitalizm insanlığı yeniden evrensel bir kıyım tehlikesiyle karşı karşıya getiriyor!

Tehlikede olan sadece insanlık da değil, bütün canlılar ve doğanın kendisidir! Kapitalizm, tarihi boyunca insanlığın üretici güçlerini yalnızca geliştirmedir. Sermayenin kâr hırsı ve burjuvazinin yarattığı sözde kaliteli hayat tarzı, doğanın acımasızca tahrip edilmesine yol açtı. Bugün gündeme büyük bir ağırlıkla oturmuş olan iklim değişikliği, bütün ülkelerde eko-sistemi altüst etme tehdidini yaratıyor. Yı-

kım ve yok oluş tehdidi sadece savaştan gelmiyor. Yaşanacak bir de dünya gerek!

Kapitalizmin ekonomik, askeri ve ekolojik krizleri, insanlığı bir uygarlık krizi ile karşı karşıya bırakıyor. "Gemisini kurtaranın kaptan" olduğu, "her koyunun kendi bacağından asıldığı" bir toplumda militarizmi, ırkçılığı, cinsiyetçiliği depreştiriyor.

Bütün bunlar Türkiye'nin dışında olup biten ve bize dayatılan şeyler değildir. 21. yüzyıl başında Türkiye kendisi de tepeden tırnağa kapitalistleşmiş bir toplumdur. Dünyanın dört bir köşesine ihracat yapan sanayisiyle, Avrasya bölgesinin en iddialı finans sistemlerinden biriyle, baştan aşağıya kapitalist sınıfın çıkarları doğrultusunda örgütlenmiş devletiyle, NATO üyesi olarak dünyanın en büyükleri ve bölgenin en güçlüleri arasında yer alan ordusuyla, uluslararası şirketlerin Doğu Avrupa, Karadeniz, Kafkasya, Orta Asya, Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgelerindeki faaliyetleri için merkez üssü seçtiği bir ülke olarak Türkiye, kapitalizmin dünya çapındaki gidişatından bütünüyle sorumludur. Artık, başka ülkelerin kapitalistlerinin Türkiye'ye ne yaptıklarını değil, Türkiye'nin kapitalistlerinin, emperyalist ortaklarıyla birlikte bu bölgenin halklarına ne yaptıklarını konuşmak gerekiyor.

Türkiye burjuvazisi, ister 20. yüzyılın ilk çeyreğinde kök salan Batıcı-laik hâkim kanadıyla,

isterse daha yakın dönemin hasadı olan İslamcı kanadıyla çoktan gerici bir sınıf haline gelmiştir. Ülke içinde işçi ve emekçileri köleleştirmeye dayanan politikalarla sermaye biriktiriyor. Atatürkçü de olsa, İslamcı da, Kürtlerin ezilmesini ortadan kaldırmayı kabullenemiyor. Bölgede ABD ve AB emperyalizminin misyoneri, askeri ve diplomatı olarak çalışıyor. Geçmişin soykırım, katliam ve yağmalamalarını savunuyor. Osmanlı'nın tarihî topraklarında yaşayan halklar ile Türki halklar üzerinde hegemonya kurmak için yırtınıyor. Bencilliği yücelten, militarist, ırkçı, cinsiyetçi bir ideolojinin taşıyıcılığı yapıyor. Türkiye burjuvazisi 20. yüzyılın ilk çeyreğinde koşulların itişiyi iki kez kadim Osmanlı devletine karşı ayaklandı, devrimci bir atılıma girdi. Ama bu devrimlerde başarı ufukta görünür görünmez, derhal eski düzenin hâkim sınıflarıyla uzlaşmaya yöneldi, işçi ve emekçileri bastırdı, Türkler dışındaki bütün halkları kılıçtan geçirdi. Bu sosyo-ekonomik ve politik miras Türkiye burjuvazisini daha yükseliş döneminde kısmen gerici kılıyordu. Bugün ise dünya düzeninin önemli oyuncularından biri haline gelecek kadar yerleşik çıkarlara sahip olduğu için bu sınıftan ilerçilik, demokratlık, anti-emperyalizm beklemek safıkların en büyüğüdür. Her kim Türkiye'nin işçi sınıfına ve ezilen Kürt halkına burjuvazinin Batıcı-laik ya da İslamcı kanatlarından birini böyle gösterir, o ister istemez emekçilerin ve ezilenlerin yenilgisini hazırlıyor demektir.

Türkiye de dünya da bundan sonra burjuvazinin çıkarlarına ve güçlerine dayanarak ileri gidemez. Burjuvazi tarihsel olarak gerici bir sınıf haline gelmiştir. Dünyayı "küreselleşme" adı altında birleştirirken, aslında ilerici olabilecek bir yönelişi sömürünün temeli yapar. İnsan haklarını savunurken bunu emperyalist savaşın zemini kılar. Halkları kaynaştırır ve "dünya vatandaşları" yaratır gibi görünürken yabancı düşmanlığı, ırkçılığı, İslamofobi'yi körükler. Kültürü evrenselleştirirken tektip düzene sokar.

Kapitalizmin bir tek ilerici yanı kalmıştır: Dünya çapında gittikçe daha da genişleyen ölçekte proletaryayı üretmesi. İşçi sınıfının tarihsel misyonunun sona erdiği, hatta kendisinin ortadan kalkmakta olduğu iddiaları her geçen gün dünyanın dört bir köşesinde yeniden ve yeniden yalanlanıyor. Latin Amerika'dan Çin'e ve Güney Kore'ye, Güney Afrika'dan Avrupa'ya işçi sınıfı, sendikasıyla güvencesizlikle, özel sektör işçisiyle kamu emekçisiyle, işsizlikle emeklisiyle uluslararası burjuvazinin saldırılarına karşı milyonlarıyla grevler yapıyor, sokaklara çıkıyor, çarpışıyor, yer yer devrimci atılımlara girişiyor. Türkiye'de de proletarya, sanayi proletaryası başta olmak üzere, her geçen yıl sayıca büyüyor. Zonguldak madencilerinin 1990-91'deki büyük grevi ve Ankara yürüyüşünden Tekel işçilerinin 2010'daki Sakarya Komünü'ne, kamu emekçilerinin 1990'da başlayan büyük sendikalaşma atılımından özel sektör

işçilerinin sayısız fabrikada sendikalaşma için yaptığı sayısız direnişe, Türkiye proletaryası mücadeleye ediyor.

İnsanlığın geleceği büyük ölçüde milyarlarca kadın ve erkekte oluşun ve bu düzenden hiçbir çıkarları olmadığı için kolektif bir güç olarak kapitalizme alternatif bir düzenin sonuna kadar tutarlı tek savunucusu olabilecek olan proletaryaya bağlı. Yeryüzünde sömürülen, ezilen, horlanan, aşağılanan, lanetlenen bütün kitlelerin proletaryanın mücadelesinin çevresinde kenetlenmesi gerekiyor. Proletarya, sadece kendisine değil, kendisiyle birlikte mücadeleye kazanacağı bütün kitlelere kurtuluşun esas taşıyıcısıdır. Bunu reddeden, Marksizmin büyük tarihsel kazanımlarını terk etmiş demektir. Dünyada da, Türkiye'de de insanlığı kapitalizmin sadece sömürsünden değil, hücrelerinde beslediği bütün ezme/ezilme biçimlerinden, savaflardan, ekolojik yıkımdan, kısacası kapitalizmin barbarlığından kurtaracak olan, proletaryanın bütün sömürülen ve ezilen insanlığın önüne düşmesi olacaktır.

Bu büyük insanlık davasında proletaryaya yolu gösterecek olan, Leninist temellerde örgütlenmiş devrimci işçi partileri ve bunların oluşturacağı bir dünya partisi olacaktır. İnsanlığın bütün sorunları burada düğümlenmiştir. Devrimci İşçi Partisi, bu topraklarda bu büyük göreve katkıda bulunmak üzere kurulmuştur.

* Devrimci İşçi Partisi Programı'nın Giriş bölümünden alınmıştır.

İşçinin Sözlüğü

Sermaye birikimi:

Kapitalist sistemin merkezinde sermaye birikimi yer alır. Kapitalistler ellerindeki parayı, üretim araçlarına ve emek gücüne yatırır. Kapitalist için tek amaç kâr etmek ve sermayesini büyütmektir. Sermayesini büyütmemeyen kapitalist, rakipleri karşısında geri kalır. Rekabet dolayısıyla sermayesini sürekli büyütmek zorundadır. Adeta sermaye birikimi, durduğu anda düşecek bir bisiklete benzer. Kârı ve sermaye birikimini sağlayan

emek sömürsüdür. Makine, teçhizat ve binaların hepsi değerlerinin karşılığında satın alınır. Sadece emek gücünün karşılığı olarak verilen ücret, emeğin yarattığı değerden daha az olabilir. Çünkü işçiye ürettiği değer karşılığı değil, yaşamını sürdürüp ertesi gün tekrar işe gelmesini ve soyunu devam ettirmesini sağlayacak kadar ücret verilir. Bunun adı sömürdür ve emek sömürüsü ile elde edilen kâr, daha fazla emeği sömürmek ve sermayeyi biriktirmek için kullanılır.

Kâr oranı:

Kapitalist, yatırdığı sermayenin belirli bir oranında kâr elde eder. Kârın makine, teçhizat, hammadde vb. ile emek gücüne yatırılan sermayeye oranına kâr oranı denir.

Ekonomik kriz:

Kapitalizm içinde sermaye birikimi dönem dönem yavaşlar, bazen tamamen durur. Bu dönemler kriz dönemleridir. Krizler kendini bir banka sisteminin ya da borsanın çöküşü, dövizin değerinin aşırı artışı (devalüasyon) vb. şekilde gösterebilir. Ekonomik büyüme ya durur ya da ekonomide küçülme (resesyon-daralma) yaşanır. Her

krizle birlikte bu krizin faturasının işçiler tarafından mı yoksa kapitalistler tarafından mı ödeneceği sorusu sınıf mücadelesinin baş konusu haline gelir.

Ekonomik depresyon:

Etkileri birkaç yıl boyunca yaşanan ekonomik krizlerden farklı olarak, çeyrek yüzyıla kadar çıkabilecek sürelerde etkisini gösteren dünya çapında etkileri olan büyük krizlerdir. Depresyon içine giren ekonomide belli yıllarda kısmi canlanmalar gözlenirse de tekrar tekrar ekonomik daralmaların yaşandığı ve toplumsal çelişkilerin, emek üzerindeki baskıların hat safhaya ulaştığı,

savaşların arttığı dönemlerdir. Kapitalizmin tarihinde iki büyük depresyon yaşanmıştır. Bunlardan ilki 19. yüzyılın son çeyreğini etkisine almıştı; ikincisi ise 1929 Buhranı olarak da bilinen ve 1940'lı yılların ikinci yarısına kadar süren büyük depresyondur. 2008-2009 yıllarında ABD merkezli başlayan ve hızla Batı kapitalizminin bütününe yayılan finansal çöküşten itibaren ise dünya Üçüncü Büyük Depresyon sürecine girmiştir. Depresyon belirtilerinin hepsi gözükmemekte, tüm dünyada işçi ve emekçiler üzerindeki baskılar artarken Ortadoğu'dan Ukrayna'ya savaş ateşi giderek yayılmaktadır.

Kapitalist krizler ve mücadele yöntemleri

Kapitalizm kendi işleyiş yasaları dolayısıyla sürekli olarak krize giren bir sistemdir. Hakim sınıflar tarafından bu krizlerin nedeni olarak kötü yönetim ve yolsuzluklar gösterilir. Şüphesiz burjuva sınıfı ve onun devletteki işlerini yapan bürokratlar insanlık tarihinin en ahlaklı insanları değildir. Tersine yolsuzluk ve hırsızlık tüm dünyada kapitalist devletlerin temel özelliği haline gelmiştir. Ancak hiçbir yolsuzluk ya da hortumlama tek başına sistemi krize sokamaz. Kriz kapitalizmin doğasından kaynaklanır.

Kapitalizm anarşik bir doğaya sahiptir. Üretim kararları mülk sahibi kapitalistler tarafından kâr beklentilerine göre verilir. Kâr vaat etmeyen hiçbir üretim yapılmaz. Aynı zamanda kapitalistler arasında da sert bir rekabet sürmektedir. Bu rekabet içinde her kapitalist sürekli daha fazla makineye, teçhizata ve teknolojiye yatırım yaparak avantaj sağlamaya çalışır. İşçi tarafında ise tersi yönde aşağı doğru bir yarış kızırtır. Kapitalistler giderek daha az işçiyle, daha az ücret ödeyerek daha çok üretmeye çalışırlar.

Bu, kapitalizmi krizlere sokan ölümcül bir çelişkidir. Çünkü kapitalizmde kârın kaynağı emektir. Kimse makineye, teçhizata, teknolojiye üretime yaptığı

katkıdan daha azını harcamaz. Hepsinin değeri bellidir. Bu değeri ödemediği hiçbirini satın alamazsınız. Oysa işçi öyle değil. İşçiler elde ettikleri ücretlerden çok daha fazlasını değer olarak üretirler. Aradaki fark artık değer olarak adlandırılır ve kapitalist, emeği sömürerek bu artık değeri kâr olarak kendisi kasasına geçirir. Ancak aynı kapitalistler bir bütün olarak rekabet içinde kârın kaynağı olan emeğin üretimdeki ağırlığını makine ve teknoloji lehine azalttığı için uzun vadede kâr oranlarının düşmesine neden olurlar. Marx bunu kâr oranının düşme eğilimi yasası olarak tanımlamıştır. Bu yasa kapitalist krizlerin ana nedenidir. Sermaye birikiminin önce canlılığını yitirmesine, sonra da büsbütün

duraksamasına neden olur. Hiçbir hükümetin ya da kapitalist kuruluşun bu yasanın işleyişini durdurma şansı yoktur. Ancak üretim yapan fabrikaların ve tüm işyerlerinin özel mülkiyetten çıkarılması ve üretim kararlarının kâr beklentisine göre değil toplumun ihtiyaçlarını temel alan bir planlama uyarınca verilmesiyle bu sorun çözülebilir.

Kapitalizm koşullarında da kâr oranlarının düşme yasanının tersine işleyen birtakım faktörler vardır. Bunlardan ilki işçi ücretlerinin azaltılmasıdır. Kapitalistler azalan kâr oranının karşısında işçi ücretlerini daha büyük oranda düşürmeye çalışır. Bunu becerebilirse kâr oranlarını belirli seviyede tutabilirler. Ancak bunda önemli engeller vardır. Başlıca engel işçilerin örgütlü sendikal direncidir. İşçi mücadeleleriyle elde edilmiş yasal güvenceler de patronların önünde bir engel olarak yükselir. İşçi "yapısal reform" sözünü duyduğu yerde kendisine saldırı yapılacağını anlamalıdır. Mutlaka kapitalistler önlerinde engel olarak yükselen bir dizi yasal düzenlemeyi değiştirmek niyeti gösteriyor demektir.

Bugün dünyanın bir depresyon içinden geçmekte olduğunu söyledik. Bu depresyon Türkiye'de 2008-2009 yıllarında yüz binlerce işçinin, toplu şekilde işten çıkartılmasıyla kendini gösterdi. Ancak sonraki yıllarda benzer bir işten çıkartma dalgası ve ekonomik daralma yaşanmadığı için Türkiye'de krizin teğet geçtiği söylendi. Türkiye'de belki 2001 gibi ya da 2008-2009 yılları gibi bir kriz yok ama belki de bu krizlerden daha büyüğü kapıda. Başka hiçbir şeye bakmadan sermayenin yaptıklarına bakarak bile bunu görebiliriz. Onlar krize yönelik yoğun bir hazırlık içerisindedir. Kıdem tazminatının kaldırılması ve özel istihdam büroları bu noktada kilit bir rol oynuyor. Zira Türkiye'nin kapitalistleri, yaklaşan krizde yüz binlerce değil milyonlarca işçiyi işten çıkartmanın hesabını yapıyor. Bunun maliyetinin az olmasını ya da

kıdem tazminatının fona devredilmesiyle bu maliyetin bizzat işçiden kesilen paralarla ve devlet tarafından karşılanmasını istiyor. Özel istihdam büroları da ucuz işçi simsarlığı merkezleri olarak patronlara tekrardan çok daha ucuza işçi bulma olanağı verecek. Memurların iş güvencesi de aynı amaçla kaldırılmak isteniyor. Sadece kriz işten çıkartılanlar için değil çalışmayı sürdürenler için de yıkım anlamına gelir. Çünkü yedek işsiz ordusu artınca, emek arzı artmış olur, patronlar özellikle bireysel sözleşmelerde ama mutlaka toplu sözleşmelerde de dışarıdaki işsiz milyonlara işaret ederek düşük hatta sıfır zamları hatta ücretlerde kesintileri bile dayatabilir.

Kâr oranının düşme yasanını tersine işleyecek bir başka faktör ise verimsiz sermayelerin elenmesidir. Kananların bu işletmeleri yutarak daha fazla tekelleşmesi ve kârlarını yükseltmesidir. Bu durumda da kapitalistler faturayı işçiye kesmekten geri durmayacaklardır. Kâr oranlarının düşme yasanının bir başka etkisi de kredi piyasalarının aşırı şişmesi ve tüm ekonominin özel sektörü ile hane halkı ile borç batağına sürüklenmesidir. Bu aşırı kredi olgusu krizi ortadan kaldırmaz; sadece kendisini göstermesini erteler ve patlak verdiğinde krizin daha da büyük bir etki yaratmasına ne-

den olur. Bugün gerek dünyada gerekse Türkiye'de yaşadığımız şey, kredi piyasalarının aşırı şişmesi dolayısıyla krizin ertelenmesidir. Kapitalizmin krizleri yokluk sonucunda değil aşırı üretim sonucunda ortaya çıkar. Sermayeyi biriktirip halkı yoksullaştıran kapitalizm gün gelir ürettiği ürünleri satacak kimseyi bulamaz. Borçlandırma buna da bir çare olarak görünür ama o da bir yere kadar işe yarar ve krizi derinleştirmekten başka sonuç vermez. Bugün Türkiye'de 2 milyon 588 bin kişi, kredi borcunu ya da kredi kartını ödeyemediği için yasal takibe uğramış durumda. Bankaların tahsil edemediği kredilerin toplamı 2013 yılından 2015 yılına kadar yüzde 25 oranında artarak 15 milyar seviyesine dayanmış halde.

Krize doğru giderken sermaye nasıl hazırlık yapıyorsa biz de acil hazırlıklarımızı yapmalıyız. Bunun için sendikal örgütlenmeyi arttırmalı, var olan sendikalarımızı güçlendirmeli ve sendikaların başına çöreklenmiş sermaye ve hükümetle işbirliği içindeki bürokratlardan kurtulmalıyız. Bu, krizde sermayenin karşısındaki direnç gücümüzü arttıracak ve bize kesilecek faturanın şişkinliğini azaltacaktır. Kredi balonu patladığında patronlar devletten kendi borçlarını silmesini isteyecek, işçinin kapısına ise ha-

ciz memurunu gönderecektir. Biz ise işçinin borçlarının silinmesini istemeli ve fabrikanın kapısına sendikalarımızla, fabrika komitelerimizle tüm defterleri açmak ve işçi denetimini sağlamak üzere dayanmalıyız. Bunun için de mutlaka sendikal örgütlülüğümüzün yanında siyasi örgütümüz olan Devrimci İşçi Partisi'ni daha güçlü ve etkili hale getirmeliyiz.

Diğer yandan özellikle büyük krizler yani depresyonlar söz konusu olduğunda krizin faturası sadece ekonomik olmaz çok daha kapsamlı olur. Siyasal baskılar, savaşlar, katliamlar gündeme gelir. İlk büyük depresyonun ardından 1914'te Birinci Dünya Savaşı, İkinci Büyük Depresyon yüzünden de İkinci Dünya Savaşı çıkmıştır. Kapitalistler dünyaya barbarlığın her türünü yaşatmış barışa her iki dünya savaşında da işçi sınıfının devrimleri sayesinde gelmiştir.

Krizlerden kurtulmanın yolu bir kapitalist hükümeti başkasıyla değiştirmek olamaz. Kapitalizmin kendisini ortadan kaldırmadan krizsiz ve kesintisiz bir büyüme, refaha ulaşamayız. Bunun için hedef nettir. Kapitalist anarşinin yerine sosyalist planlamanın hakim kılınmasıdır. Bunun için her türlü işçi mücadelesi mutlaka ve mutlaka devrimci bir işçi iktidarı hedefine bağlanmalıdır.